Oświadczenie złożone
przez senatora Stanisława Koguta
na 25. posiedzeniu Senatu
w dniu 9 stycznia 2013 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów Jana Vincenta-Rostowskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Przed każdymi świętami powraca sprawa podatku VAT od przekazanych w formie darowizny produktów żywnościowych. Tak było przed minionymi świętami Bożego Narodzenia, tak będzie również za trzy miesiące – przed Wielkanocą.

Przedsiębiorcy prowadzący sklepy spożywcze, którzy chcieliby przyłączyć się do akcji „Świąteczna zbiórka żywności" i wesprzeć swoją darowizną biednych, muszą od przekazanych towarów odprowadzić VAT. W korzystniejszej sytuacji są producenci żywności, którzy przekazując artykuły spożywcze organizacjom pożytku publicznego, mogą skorzystać ze zwolnienia.

W grudniu w 540 miejscowościach Polski przeprowadzona została akcja „Świąteczna zbiórka żywności". Była to zbiórka dla potrzebujących. Uczestniczyły w niej 32 banki żywności. W 339 sklepach można było oddać produkty spożywcze. Choć prośba o wsparcie biednych jest kierowana głównie do osób robiących zakupy, to mogą na nią odpowiedzieć także przedsiębiorcy. Oni jednak, przyłączając się do takiej akcji, muszą uważać na VAT.

Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlega co prawda odpłatna dostawa towarów, ale pojęcie to obejmuje także niektóre dostawy nieodpłatne. Tak jest w przypadku, gdy przedsiębiorca chciałby przeznaczyć należące do firmy towary na cele osobiste albo przekazać je komuś innemu, o ile przy nabyciu tych towarów w części lub w całości przysługiwało mu prawo do odliczania VAT. Oznacza to, że przekazując nieodpłatnie np. żywność, przedsiębiorca powinien taką czynność opodatkować.

Specjalne zwolnienie dla producentów wspierających organizacje pożytku publicznego pozwala na przekazanie wyprodukowanej żywności bez konieczności naliczania podatku, chociaż na etapie nabycia przedsiębiorca dokonał odliczenia VAT. Żeby jednak bezpiecznie przekazać żywność, producenci muszą zwrócić uwagę na to, komu ją przekazują. Obowiązku naliczania podatku nie ma bowiem tylko wtedy, gdy darowizna trafia do organizacji pożytku publicznego (w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) i jest przeznaczona wyłącznie na cele charytatywne. Taki status mają między innymi banki żywności.

Niestety z tej preferencji nie mogą skorzystać inni przedsiębiorcy, np. prowadzący sklepy. Zwolnienie zostało wprowadzone przy okazji nowelizacji ustawy o VAT w 2009 r., jednak jest ono niezgodne z regulacjami unijnymi. Chociaż weszło w życie w takim kształcie i obowiązuje cały czas, to jego zakres – pomimo postulatów organizacji pożytku publicznego – nie został rozszerzony o inne podmioty, które zajmują się dystrybucją żywności. Mamy więc taką sytuację, że nawet firmy prowadzące sklepy, które przyłączyły się do akcji „Świąteczna zbiórka żywności" i chciałyby same przekazać biednym część swojego towaru, są zmuszone naliczyć od niego VAT.

Czy nie można by podjąć prac nad ujednoliceniem praktyk związanych ze zwolnieniami od opodatkowania wszystkich przedsiębiorców chcących brać udział w nieodpłatnym przekazywaniu żywności organizacjom pozarządowym?

Z poważaniem
Stanisław Kogut